

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 11/1987-88 med anledning av ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om tillsättande av en arbetsgrupp för att utreda förutsättningarna för filmkonstens utveckling och samarbetet i filmfrågor med Åbolands kulturråd.

Landstinget har den 28 mars 1988 inbegärt kulturutskottets yttrande över nämnda motion. Utskottet, som i ärendet hört ltm Sigvard Nordberg i egenskap av representant för Brändö Bio, kultursekreteraren Ildiko Stormbom, delägaren i Bio Savoy Sven-Erik Johansson och styrelsemedlemmen i Filmklubben Chaplin Casper Wrede får i anledning härav anföra följande.

I motionen sägs att problemen för filmkonstens utveckling i landskapet gäller brister i fråga om teknisk utrustning samt samhällsstöd. I riksbudgeten finns betydande belopp upptagna för ändamålet men enligt motionärerna är det nödvändigt att utreda behoven för landskapets del innan motsvarande stöd upptas varför en arbetsgrupp med uppgift att formulera förutsättningarna för filmkonstens utveckling och för att utreda samarbetet mellan Åbolands kulturråd och landskapsstyrelsen, bör tillsättas.

Kulturutskottet konstaterar liksom motionärerna att det i landskapet för närvarande finns endast en biograf, Bio Savoy, som bedrivs i kommersiellt syfte. Filmvisning ordnas alla kvällar utom under sommarmånaderna då verksamheten ligger nere.

Den som är medlem i Filmklubben Chaplin får under vinterhalvåret utan extra kostnad se film varannan lördagseftermiddag. Filmklubben, som är medlem i Finlands filmklubbers förbund, hyr Bio Savoys lokaler för filmvisningen och är därför beroende av Savoys egna visningstider. Filmklubben har som målsättning att genom sina visningar bredda utbudet av film på bio och man strävar till att enbart visa konstnärligt värdefull film.

I Brändö bildades 1982 en ideell förening, som efter inköp av en filmprojektor, visar film för allmänheten. Föreningens styrelse handhar filmvisningen och väljer efter att ha hört publikens önskemål, filmer i samråd med Åbolands filmsekreterare. Föreningen får hyresfritt disponera kommunens lokal för visning och publiken

betalar inträde. Landskapsstyrelsen har understött föreningen endast genom stöd för inköp av projektorn medan föreningen i övrigt är självbärande.

Nämnas kan dessutom att en privatperson under sensommaren 1988 ordnade en s.k. filmfestivalvecka då ett antal mycket uppskattade filmer visades i Ålands museums lokaliteter.

Kulturutskottet noterar att intresset för biofilmer varierar från tid till annan. Eftersom film i filmkännarens ögon alltid är bäst på bio och eftersom bioföreställningar också fyller en social funktion samtidigt som ett behov av samhällsstöd kan skönjas såväl på ideellt som kommersiellt håll, bör åtgärder för filmkonstens utveckling enligt utskottets mening vidtas.

Bio Savoys lokaler är föråldrade och för att den av ägarna planerade ombyggnaden skall kunna genomföras behövs ekonomiskt stöd. Lokalen kunde efter en välgenomtänkt restaurering även användas för andra ändamål såsom konserter. Filmvisningar kunde dessutom anordnas särskilt för t.ex. skolresor och lägerskolor som i övrigt anses sakna program under sin Ålandsvistelse. Nämnas kan i sammanhanget att publiksiffrorna för visningar på Bio Savoy säkerligen kan påverkas positivt av att lokala media tar upp intressanta filmer före de visas och av att speciella bussturer inom ramen för den nya kollektivtrafiken anordnas.

De goda erfarenheterna från Brändö bio visar att verkligt intresserade personer är en förutsättning för startande av biovisning i glesbygd. Tillgången till filmprojektor och personer som kan sköta densamma är dock också nödvändiga för att verksamheten skall kunna upprätthållas. I samband med den s.k. filmfestivalen framkom att Ålands museums filmsal efter smärre ändringar skulle kunna utgöra ett gott alternativ som visningslokal, men att projektor dessvärre saknas. Ideella organisationer, som t.ex. Ålands ungdomsförbund, kommunernas ungdoms- och biblioteksnämnder etc. kan också i framtiden tänkas bli intresserade av filmvisning. Enligt utskottets mening borde landskapet därför stöda inköp av filmprojektorer samt ordna kurser för ungdomsledare, bibliotekarier och andra intresserade i hur de skall skötas.

Ett gemensamt problem för de olika filmvisarna i landskapet är direktimporten av företrädesvis svensk film till Åland. Här noterar utskottet att landskapsstyrelsen redan uppmärksammat problemet och så långt det är möjligt sökt vidta åtgärder.

Vad gäller produktion av film konstaterar utskottet att traditionell filmproduktion är så kostsam att den inte har några större förutsättningar för att utvecklas i landskapet till skillnad från filmning med den betydligt billigare videotekniken. Kulturutskottet anser det viktigt att utredningen klargör vad som är filmkonst och vad som är ren dokumentation.

Kulturutskottet konstaterar slutligen att filmkonsten är speciell på så sätt att den inte känner några geografiska begränsningar så att även människor i glesbygd med små medel kan få del av världskulturen.

Utskottet har utsett ltm Sigvard Nordberg att presentera betänkandet.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget hemställer om att landskapsstyrelsen låter utreda förutsättningarna för filmkonstens utveckling i landskapet samt möjligheterna till samarbete mellan Åbolands kulturråd och landskapsstyrelsen i frågor som rör filmkonstens framtida utveckling.

Mariehamn den 8 september 1988

På kulturutskottets vägnar:

Barbro Sundback
ordförande

Susanne Eriksson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sundback, viceordföranden Nordberg samt ledamöterna Fagerholm, Lindeman och Öberg.